

Nr 308

Av herr **Pettersson** i Lund m. fl., om *inskränkning i rätten till avdrag vid beskattningen för periodiskt understöd.*

(Lika lydande med motion nr 274 i Första kammaren)

Grundprincipen vid den skatterättsliga behandlingen av periodiskt understöd är att avdragsrätten medges givaren medan mottagaren blir skattskyldig för understödet. Avdragsrätt medges dock ej för understöd till person i givarens eget hushåll, för vad som utgått för annans undervisning och uppfostran eller till allmännyttigt ändamål.

För underhåll för eget icke hemmavarande barn gäller att givaren kan dra av upp till 1 000 kr. per barn utan att underhållet blir skattepliktigt för mottagaren.

Rätten till skatteavdrag påverkas inte heller av att mottagaren är bosatt utomlands och det förhållandet att skattskyldighet för understöd kanske inte föreligger alls i mottagarlandet.

Det är givet att den vidsträckta avdragsrätten i förening med att några egentliga begränsningar i avdragsbeloppens storlek inte uppställas av skattelagstiftningen, liksom att det inte heller föreskrives någon form av behovsprövning från skattemyndigheternas sida, inbjuder till missbruk av gällande avdragsrätt för periodiskt understöd.

Dessutom innebär själva avdragsrättens konstruktion att ju högre inkomst en givare har, desto större skattelättnad kan han tillgodogöra sig. Gällande skatteregler för s. k. periodiskt understöd har alltså den effekten att de systematiskt gynnar höginkomsttagare framför givare med lägre och medelstora inkomster.

Enligt uppgifter som under hand lämnats från källskatteutredningen uppgick vid 1966 års taxering antalet avdrag för periodiskt understöd till ca 150 000 och det avdragna beloppet var totalt 270 mkr.

Riksrevisionsverket har nu sammanställt en motsvarande statistik avseende 1968 års taxering. Det visar sig då att antalet avdrag låg kvar på ungefär samma nivå som år 1966, medan det avdragna beloppet hade stigit till hela 343 mkr.

Av samma källa framgår också att mottagare i Sverige av periodiskt understöd endast skattade för 182 av dessa 343 mkr.

Avdragsbeloppen för periodiskt understöd tycks alltså vara i snabb ökning och därigenom ökar också de skatteförluster som stat och kommun

åsamkas, inte bara genom att mottagare i vissa fall inte är skattepliktig för det mottagna understödet, utan framför allt genom de marginalsatteskillnader som kan antas föreligga mellan givare och mottagare.

Som framgår av ovanstående redovisning är det ännu så länge en ganska liten andel skattebetalare som i deklarationen yrkar avdrag för periodiskt understöd. Det rör sig i runt tal om cirka 3 procent av samtliga, och det är också dessa som svarar för den starka ökningen i avdragsbeloppen.

Riksrevisionsverkets statistik visar vidare att det föreligger betydande variationer i avdraget belopp. Av de 150 000 hade cirka 50 000 skattebetalare högre avdrag än 2 000 kr. enligt 1968 års taxering och av dessa hade i runt tal 13 000 högre avdragsbelopp än 5 000 kr. Högsta avdragsbeloppet för året låg f. ö. i intervallet 250 000—500 000 kr.

Det finns också — naturligt nog — ett klart samband mellan storleken hos skatteavdraget för periodiskt understöd och inkomstens storlek. Det framgår bl. a. av att skatteavdraget för periodiskt understöd för *samtliga* ensamstående ogifta skattskyldiga med en beskattningsbar inkomst på mellan 12 500—15 000 kr. låg på i genomsnitt 150 kr. Genomsnittssiffran för samma kategori av inkomsttagare med en beskattningsbar inkomst på mellan 50 000—60 000 kr. var något över 2 000 kr. För ensamstående ogifta med en beskattningsbar inkomst på mellan 200 000—300 000 kr. var slutligen det genomsnittliga avdragsbeloppet närmare 16 000 kr.

I samband med riksdagsmotioner om en utvidgning av avdragsrätten för periodiskt understöd till att också gälla studerande har motionärerna ibland hävdad »att då avdrag tillåtes för understöd till folk som ingenting gör, som dagdriver eller som missköter sig, så är det märkligt att avdrag inte skall få göras för bidrag till studier». (Se första kammarens protokoll 1967 nr 14, s. 111.)

Bevillningsutskottet synes emellertid dra den rakt motsatta slutsatsen av en sådan jämförelse och ställer sig i stället kritiskt till den hittillsvarande alltför generösa rätten till skatteavdrag för periodiskt understöd. Detta framgår bl. a. av följande skrivning i bevillningsutskottets betänkande nr 4, s. 6: »Motionärerna i motionen II: 716 har påtalat den orättvisa som gällande regler om avdrag för periodiskt understöd innebär därigenom att avdrag kan erhållas för understöd till person som går sysslolös eller har egen inkomst.

Utskottet är väl medvetet om att allvarliga erinringar kan riktas mot gällande föreskrifter, inte minst därigenom att vissa understödsformer intar en förmånligare ställning i beskattningshänseende än andra. Detta utgör emellertid enligt utskottets mening knappast ett skäl för att ytterligare vidga rätten till avdrag för periodiskt understöd.»

Med hänsyn till de starka invändningar som kan riktas mot nuvarande bestämmelser om skatteavdrag för s. k. periodiskt understöd ur jämlikhets-synpunkt, ur kontroll- och skatteflyktssynpunkt samt med avseende på lik-

formighet vid beskattningen bör tiden nu var mogen för en översyn av gällande bestämmelser i riktning mot kraftiga inskränkningar i rätten till skatteavdrag för detta ändamål.

En utredning bör bl. a. pröva om det över huvud taget kan vara befogat med avdragsrätt för givaren när mottagaren befinner sig utomlands inte minst med hänsyn till de stora kontrollsvårigheter som därvid föreligger. Ytterligare skäl för en sådan inskränkning är dels att någon beskattning av mottagaren av naturliga skäl inte kan göras i Sverige och dels att nuvarande bestämmelser torde innebära en extra stimulans till valutautflöde. Den mest närliggande lösningen av de skatteproblem som sammanhänger med periodiskt understöd vore givetvis att skatteavdrag för givaren över huvud taget inte medgavs. Speciella undantagsregler torde dock i sådant fall behöva utfärdas bl. a. för utdömt underhåll av icke hemmavarande barn och liknande fall.

Skulle man av olika skäl inte vilja gå så långt som till att i ett sammanhang avskaffa avdragsrätten för periodiskt understöd bör utredningen koncentrera sin uppmärksamhet såväl på problem som sammanhänger med behovsprövning som maximering av avdragsgillt belopp.

Med hänvisning till ovan anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning beträffande inskränkningar i avdragsrätten för s. k. periodiskt understöd.

Stockholm den 23 januari 1969

Lennart Pettersson (s)

i Lund

Arne Gadd (s)

Rune Johansson (s)

i Norrköping

Hans Jönsson (s)

i Arlöv